

Çekya'daki Genç Türk 2706 Reyting Ortalamalı (!) Prag Ustalar

FM Alper Efe Ataman

Prag / Çekya

Satranç dünyasının kalbi 26 Şubat-7 Mart 2025 tarihleri arasında, Çekya'nın başkenti Prag'da atacak. Her yıl ilgiyle takip edilen organizasyon, yıllar içinde giderek daha kuvvetli turnuvalar düzenleyerek etkinliği gelenekselleşen bir festivale dönüştürdü. Ülkemiz satrançseverleri de bu yılki buluşmayı önceki yıllara kıyasla daha büyük bir heyecanla izleyecek, çünkü Büyükustamız **Ediz Gürel**, Ustalar kategorisinde, dokuz saygın rakibiyle döner turnuvada karşı karşıya gelecek. Turnuvanın zaman temposu ise 90'/40 hamle + 30' & en baştan itibaren 30"/hamle eklemeli.

Büyükusta Ediz Gürel

Bu yazıyı hazırlamamızın nedeni satranç tarihimizde bir temsilcimizin ilk defa bu kadar kuvvetli bir turnuvada oynuyor olması. Tamamı Büyükustalardan oluşan 10 sporcunun reyting ortalaması... **2706!**

Görsel, Prag Satranç Festivali websitesinde paylaşılan fotoğraflarla oluşturulmuştur.

Sporcu	Ülke	Reyting	Doğum Yılı	Dünya Sıralaması
Wei Yi	Çin	2755	1999	8
Rameshbabu Praggnanandhaa	Hindistan	2741	2005	14
Le Quang Liem	Vietnam	2739	1991	16
Vincent Keymer	Almanya	2731	2004	19
Aravindh Chithambaram	Hindistan	2729	1999	21
Anish Giri	Hollanda	2728	1994	23
David Navara	Çekya	2677	1985	48
Sam Shankland	A.B.D.	2670	1991	50
Thai Dai Van Nguyen	Çekya	2668	2001	55
Ediz Gürel	Türkiye	2624	2008	120

Makalemizin ana konusu, turnuvada boy gösterecek on yıldız ismi, iz bırakan partileri eşliğinde daha yakından tanımak. İşte birbirinden değerli on sporcu ve onlardan çok şey öğrenebileceğimiz ‘eserleri’.

[Oyun 1]

Wei Yi - Lazaro Bruzon
Hainan 2015, [B40]

Çinli Büyükusta’nın Kübalı rakibi karşısındaki unutulmaz *şah avı*, oynandığı 2015 yılında gerçek bir sansasyona sebep olmuştu: Öyle ya, Wei Yi o dönemde yalnızca 16 yaşındaydı.

1 e4 c5 2 ♟f3 e6 3 ♟c3 a6 4 ♟e2 ♟c6 5 d4 cxd4 6 ♟xd4 ♟c7

Sicilya Savunması, Taimanov Varyantı. Ancak Siyahın piyonların dizilimi hakkında vereceği kararlar, mücadele farklı sistemlere de dönüşebilir.

7 0-0 ♟f6 8 ♟e3 ♟e7

Alternatif 8...♟b4 hamlesi çok oynanmakla birlikte, bu durumdaki 9 ♟a4 yanıtı sonrasında merkezî piyona dokunmak sakıncalıdır: 9...♟xe4? 10 ♟xc6 ♟xc6 (olası ♟d1-d4 yanıtı sebebiyle, aynı zamanda atı koruyan bu hamle zorunlu görünüyor). Ancak taşları arasında var olan uyumsuzluk sebebiyle Siyahın bu savunma denemesi de yetersiz kalır: 11 ♟b6 ♟b8 12 ♟d4 ♟f8 (12...♟c5 13 ♟xg7+-) 13 ♟f3 d5 14 c4+- ve Siyah şah ortada kaldığı gibi, gelişimini tamamlayan rakip kuvvetler karşısında tüm taşlar da sallantıdadır.

9 f4 d6

Böylece oyun Kasparov’un favori sistemlerinden olan *Scheveningen Varyantı*’na dönüştü. Sicilya Savunması’nın bu keskin devam yolunda, çoğu zaman en önemli unsur *zamanlama* olur. Rakibine merkezde önemli bir alan avantajı bırakan Siyahın, ancak doğru anda ortaya koyacağı tepkilerle, olası tehlikelerden sıyrılabilmesi mümkün olur.

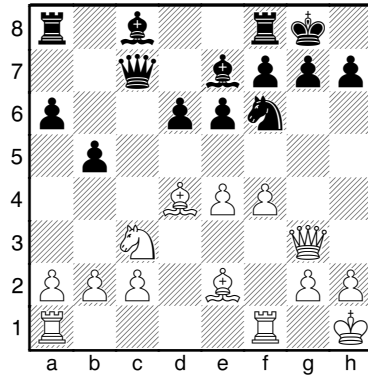
10 ♟h1

f4- sürüşü sonrasında a7-g1 çaprazının açıldığı birçok konumda olduğu gibi, yararlı bir profilaktik hamle.

10...0-0 11 ♟e1 ♟xd4

Siyah vezir kanadında karşı oyun arayışında bulunmadan önce olası ♟xc6 fikrinden kaçınmak için atı ortadan kaldırıyor. 11...b5?! 12 ♟xc6 ♟xc6 13 e5 ♟b7 14 ♟f3 ♟d5 15 ♟xd5 exd5 16 c3±

12 ♟xd4 b5 13 ♟g3 (D)

Böylece neden ♟d1-e1 gelindiği daha net anlaşılabilir: Vezir, d4- fili ile birlikte şah kanadına göz dikmeye başladı.

13...♟b7 14 a3

g7- karesi gizli bir baskı altında olduğundan, e4- piyonunu korumak için acele etmeye gerek yok (14...♟xe4?? 15 ♟xe4+-).

'Ezber'e yapılması gereken hamleler tamamlandıktan sonra, doğru yanıtlanması hiçbir zaman kolay olmayan o meşhur soru akıllara gelir: "Kaleler nasıl konumlandırılmalı?"

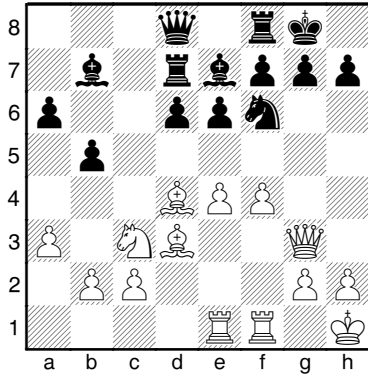
14...♖ad8

Siyahın kalelerin yerleşimi hakkındaki tercihi klasik d8-e8 kurulumu oluyor. Devam etmeden önce belirtelim: Kaleler hakkındaki kararı bir başka manevrayla ertelemek de mümkündür: 14...♙c6!? 15 ♖ae1 ♗b7 ve vezir-fil bataryasıyla merkez üzerinde baskı kurup şah kanadı saldırısına odaklanmasının önüne geçilmesi istenebilirdi.

15 ♖ae1 ♜d7!?

Çok ilginç bir konsept: Nimzowitsch'in *gizemli kale hamlelerinin* arkasındaki temel düşünce, o an için kapalı hatta konumlandırılan kalenin, ileride açılması muhtemelen olan hatta yer alarak, rakibin saldırı planlarını engellemektir. Önümüzdeki konumda ise Bruzon, d- dikeyindeki gücünü artırarak bekleyişini sürdürmek istiyor.

16 ♙d3 ♗d8 (D)

17 ♗h3!

Vezir üçüncü yataydaki manevralarıyla hedef değiştirirken, kısmen sıkışık konumda kalmış olan rakibinin sabrını da sınımış oluyor.

17...g6

h7- karşısındaki baskıyı dindirmek amacıyla, ancak beyaz vezirin hedef aldığı tek nokta h7- miydi?

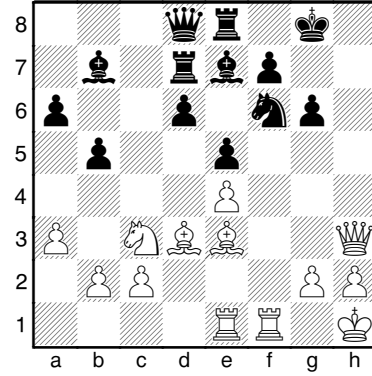
18 f5!

Tüm hazırlıkların tamamlanması ve rezervlerin saldırıya dahil edilmesi sonrasında artık harekete geçme vakti gelmişti. Bir an için durup baktığımızda, Beyazın saldırıda etkili olmayan tek taşının c3- atı olduğunu görürüz. Wei Yi de bu silahını e6- ve g6- kareleri karşısındaki baskı sayesinde saldırıya katmaya çalışıyor.

18...e5 19 ♙e3 ♜e8?!

f- dikeyinin açılması muhtemelken, kaleyi o hattan ayırmak sizce de riskli değil miydi?

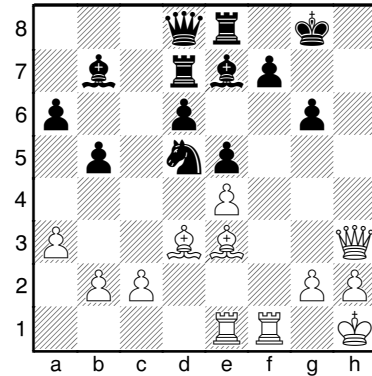
20 fxg6 hxg6 (D)

21 ♜d5!

Harika bir konsept: Beyaz ...e5 sürüşüne dek oyunda ancak seyirci rolünde kalan atını, d3- filinin çaprazını açabilmek için kullanıyor.

21...♜xd5? (D)

Kaybeden hata, ancak bu seçeneğin bedelinin bu denli ağır olacağını kim bilebilirdi ki

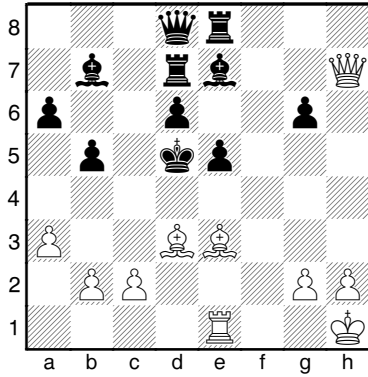
22 ♖xf7!!

Müthiş *şah avı* başlıyor. William Cozens unutulmaz kitabında (*The King Hunt*), satrancın saldırı kısmında, çok önemli yer tutan bu konuyu kapsamlı şekilde ele almıştı. Amaç her zamanki gibi, materyal değerlendirmelerden ziyade rakip şahı tahtanın ortasına, tıpkı bir mıknaş gibi çekebilmek.

22...♙xf7 23 ♗h7+ ♙e6

23...♙f6 24 exd5 e4 25 ♖f1+ ♙e5 26 ♗xg6 ♙xd5 27 ♗xe4# mat olurdu.

24 exd5+ ♙xd5 (D)

Şahla alış bir mecburiyet: 24...♙xd5 25 ♙xg6 ♜f8
26 ♜h3+ ♙f6 27 ♜f1+ ♙xg6 28 ♜h6#. **25 ♙e4+!!**

♜xf7 fikrinden sonra ikinci mükemmel celbetme fedası. Burada amaçlanan, siyah şahın vezir kanadına c6- rotasıyla kaçmasına izin vermemek.

25...♙xe4 26 ♜f7

Böylece siyah şah d5- karesini, dolayısıyla da güvenlik limanı ulaşmayı unutabilir. Ne muhteşem bir sakın hamle!

26...♙f6 27 ♙d2+ ♙d4 28 ♙e3+ ♙e4 29 ♜b3

Hamle tekrarıyla zaman kazandıktan sonra fikir şimdi ♜d3#.

29...♙f5 30 ♜f1+ ♙g4 31 ♜d3 ♙xg2+!?

Siyah da materyal üstünlükten bir nebze vazgeçip, rakibini tek hamleleri bulmaya zorlamak istiyor. Hiç kuşkusuz, Wei Yi bu sınava hazır.

32 ♙xg2 ♜a8+ 33 ♙g1 ♙g5 34 ♜e2+ ♙h4 35 ♙f2+ ♙h3 36 ♙e1

Gelecek olan ♜f3 fikrini gören Siyah terk etti.

1-0

[Oyun 2]

Maxime Lagarde – Rameshbabu Praggnanandhaa

Bakü 2023, [C60]

1 e4 e5 2 ♜f3 ♜c6 3 ♙b5 ♜ge7!?

Cozio Savunması. Ana akım varyantlar arasında yer almayan bu sistemde, Siyah e5- karesini ...♜g6 hamlesiyle güçlendirme seçeneği ile rakibinin oluşturacağı merkeze ...g6-...♙g7 hamleleriyle baskı kurma alternatiflerine sahiptir.

4 ♜c3!?

İspanyol Açılışı'nda Beyazı çoğu zaman c3-d4 piyon merkezini inşa ederken görsek de oyundaki hamlenin arkasında da gizli bir fikir bulunur.

4...♜g6

4...g6 5 d4!? exd4 6 ♜d5! Beyaz böylece ...g6- sürüşü sonrasında korunmasız kalan f6- karesinin zayıflığından faydalanmaya gayret ederdi. İlginç bir tespitte bulunmak gerekirse, turnuvadaki temsilcimiz Ediz Gürel'in sekondantı Dragan Šolak'ın varyantta başarılı sonuçları olduğunu belirtebiliriz.

5 d4

5 h4!? *AlphaZero*'nun tercihi olabilirdi, ancak Fransız Büyükusta'nın hamlesi çok daha insani görünüyor.

5...♜xd4!

b5- filini işlevsiz bırakan bu alış çok daha mantıklı görünüyor. Evet, doğru; zorunlu hamle dizisi sonrasında Beyaz d4- karesinde 'sarsılmaz' bir vezire sahip olacak, ancak Praggnanandhaa'nın dinamik bir çözümü var.

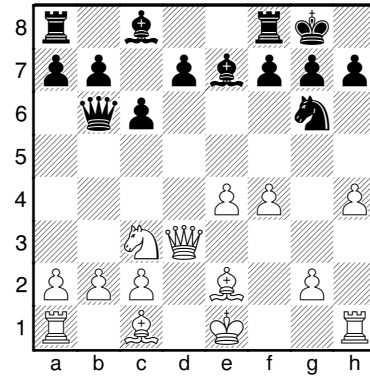
6 ♜xd4 exd4 7 ♜xd4 c6!

Fili kovmanın yanı sıra, veziri de etkin konumundan uzaklaştıracak fikir.

8 ♙e2 ♜b6 9 ♜d3

Gelişim avantajına sahip Beyazın vezir kırışmasından kaçınmak istemesi çok doğal.

9...♙e7 10 f4 0-0 11 h4!? (D)

Kanat saldırısı karşısında en etkili tepkinin merkezden karşı oyun arayışı olduğu bilinir. Bu sebeple...

11...d5! 12 h5

Plana başladıktan sonra onu devam ettirme düşüncesiyle. Ancak Siyahın e4- karesindeki kırışması sonrasında f5- karesinin atın kullanımına açılacak olması, Lagarde'ın düşüncesinin geciktiğini göstermektedir.

12...dxe4 13 ♜g3

Beyaz ...♜h4 fikrini engellemek için merkezde piyon kaybını göze alıyor. Ancak arka sırada ortaya çıkacak zayıflık, Siyaha farklı bir fırsat tanıyacak.

13 ♜xe4 ♜h4 ve f5- karesi kontrol altında kaldığında Beyazın şah kanadı hücumunun temelsiz olduğu anlaşılır.

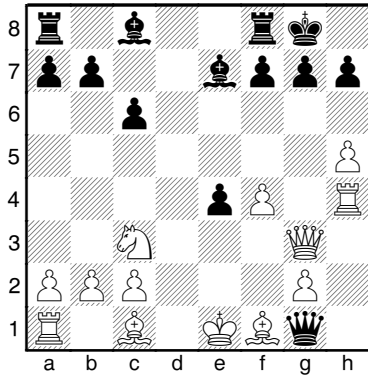
13...♞h4 14 ♖xh4

♞d3-g3 manevrası arkasındaki fikir. Fakat...

14...♞g1+

ve şimdi de ortada kalmış beyaz şahı farklı sıkıntılar beklemektedir. Geriye dönüp bakıldığında, aslında Beyazın konumu yanlış değerlendirerek, henüz hazır olmadan, yani gelişimini tamamlayıp şahını güvenlik altına almadan bir şah kanadı saldırısına soyunduğu görülmektedir. Modern satrançta bu tür yaklaşımlar zaman zaman sonuç getirirse de açılış prensiplerinin boş yere ilkelere dönüşmedikleri de bir gerçektir.

15 ♔f1 (D)

15 ♞d2 ♞d8+-+ Siyaha kazanç olurdu.

15...e3!

Tehdit ...♞f2+ ve kırışma sonrasında h4- kalesini kazanmak.

16 ♞d1 ♞e8!

“Tehdit uygulamasından etkilidir” düşüncesiyle, Siyah kaleyi almak yerine bu fikri bir tehdit olarak bırakıyor. e- piyonu bitirici fikirlerle ilerlemeye hazır.

17 ♞e2

17 ♞xe3 ♞xh4 18 ♞xh4 ♞xe3+ 19 ♞xe3 ♞xe3+ 20 ♞e2 ♞g4! rakibinin arka sıradan mat fikrini ortadan kaldırmak için yapılan, güzel bir gelişim. 21 ♞xg4 ♞g1+ 22 ♞f1 ♞e8+ 23 ♞d2 ♞e3+ 24 ♞d1 ♞e1#.

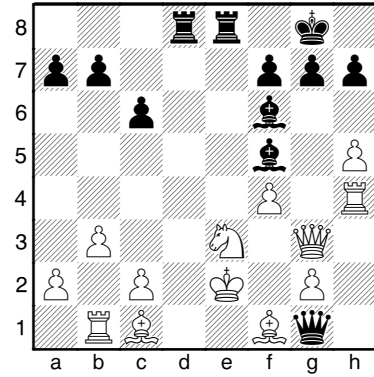
17...♞e6!

Oysa mücadelenin başında, gelişim üstünlüğü Beyazda değil miydi?

18 b3

Olası ...♞c4+ fikirlerini engelleyip, koyu-renkli fili geliştirme ümidiyle.

18...♞ad8 19 ♞xe3 ♞f6 20 ♞b1 ♞f5 (D)

21 ♞f2

İyi bir savunma denemesi, çünkü Siyahın üstünlüğünü yitirmemesi için tek hamleyi bulması gerekiyor. Bu kadar etkili bir oyun ortaya koyan genç yıldız için pek de zor bir test değil:

21...♞xh4!

Uzun süredir sallanmakta olan kalenin vezir boştayken alınması hoş bir çelişki. Ancak aslında siyah vezir boşta değil, çünkü alındığı takdirde oyun derhal sona erecekti:

22 ♞xh4

22 ♞xg1 ♞g4# mat olurdu.

22...♞xc2 23 ♞xd8

Mücadeleyi sürdürmenin tek yolu, ancak materyal anlamda rakibinin çok fazla gerisinde olmasa da ortadaki şahı ve taşları arasındaki ahenksizlik Beyazı ümitsiz bırakır.

23...♞xd8 24 ♞xc2 ♞c5!

Taşlarını konsolide etme fırsatı vermemek için tehditler ortaya konması mühim.

25 ♞e3 ♞e8!

Şimdi de ...♞xe3+ ve ardından ...♞c2+ ile materyal kazanma tehdidiyle.

26 ♞f3 ♞d4!

Tekrara düşecek olsak da belirtelim: Ortaya konan tehditler, beyaz taşların gelişimini engeller. Fikir ...♞e4+.

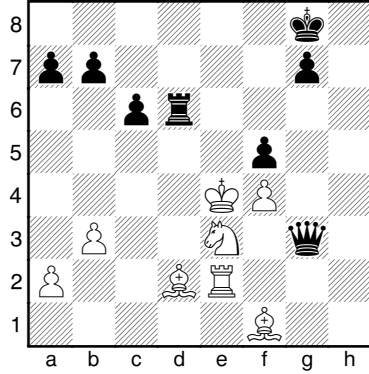
27 ♞e2 ♞c5 28 ♞f3 ♞xh5+

Zaman kazanmak için hamle tekrarı yaptıktan sonra Siyah bu defa h5- piyonunu alarak oyuna devam ediyor.

29 g4 ♞h1+ 30 ♞g3 ♞e6 31 ♞d2 h5!

Rakip şahın konumunu açıp, muhtemel arka sıra zayıflıklarına son vererek.

32 gxf5 ♖xf5 33 ♜e1 ♜g6+ 34 ♙f2 ♖h4+ 35 ♙f3 ♖g3+ 36 ♙e4 ♜d6 37 ♜e2 f5+ (D)

Mata çare yok. Temelsiz bir saldırının nasıl cezalandırılması gerektiğine ilişkin, ders niteliğinde bir oyun.

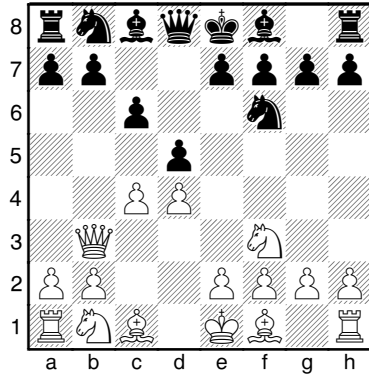
0-1

[Oyun 3]

Le Quang Liem – Gata Kamsky

Moskova 2011, [D11]

1 d4 d5 2 c4 c6 3 ♘f3 ♘f6 4 ♖b3 (D)

Slav Savunması'nın 'ezbere' bilinen devamoyollarından kaçınıp, belki üstün değil, ancak oynanabilir bir konum elde edebilmek için denenen yollardan biri. b7- piyonuna baskı kurmak için vezirin b3- karesinde konumlandırılması belki en çok Slav Savunması karşısında uygulanır. Ancak buradaki amaç olası ...dxc4 alışlarını piyonu vezirle alarak yanıtlamak ve daha önemlisi, Siyahın açık-renkli filinin gelişimini engellemektir.

4...e6 5 ♘c3 ♘bd7 6 ♙f4

6 g3 sürüşü ile *Katalan-vari* bir yaklaşımda bulunmak da mümkündü. Bu durumda da Siyah muhtemelen vezirin konumunu 6...a5 sürüşüyle sorgulamak isteyecekti.

6...a5 7 cxd5

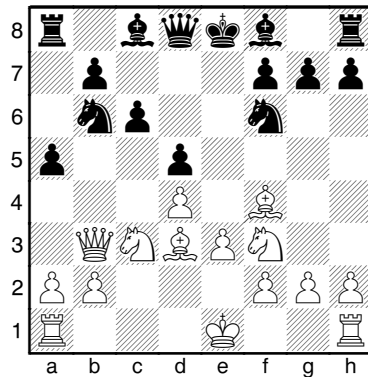
7 a3 a4!? varyantı, piyonlar arasındaki ilginç ilişkiyi gösterebilecek, dikkat çeken bir varyant olabilirdi: 8 ♘xa4 dxc4 9 ♖xc4 b5 10 ♖xc6 ♜xa4 11 ♙c7 ♙b4+!

a- dikeyinde açmazdan yararlanıp, fili vakit kaybetmeden dışarı atmak çok önemli. Bunun yerine oynanacak 11...♖e7? 12 e4 devamoyolunda ise Siyahı, f8- filinin sıkışmasıyla aniden paralize bir vaziyette görürdük: 12...♜a6 13 ♖c1! (13 ♖c2 ♙b7 14 ♙xb5 ♙xe4 Bu devamoyolunu analiz motorlarının ne hünerli savunmalar ortaya koyabildiğini gösterebilmek için paylaştım. 13 ♖c1 seçeneğinde ise, ...♙xe4 alış tempolu gelmediğinden, Beyaz açık üstün konumda mücadelesini sürdürürdü.) 12 ♙d1 ♖e7 ve Siyah 'bir şekilde' ayakta kalır!

7...exd5

Karşımıza bir anda *Carlsbad piyon yapısı* çıkıyor.

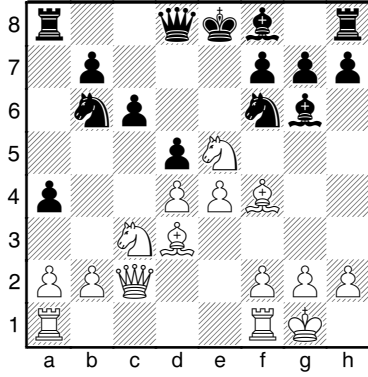
8 e3 ♘b6 9 ♙d3 (D)

9...♙g4!?

Provokatif bir hamle: Siyah, açık-renkli fillerin kırışılması planıyla tempo(lar) kaybetmeyi göze alıyor.

10 ♖e5 ♙h5 11 0-0 a4 12 ♖c2 ♙g6 13 e4!? (D)

Kırılganlar sonrasında oluşacak izole vezir piyonundan çekinmeyerek. Vietnamlı oyuncu bu görüşünde haklı olabilir, çünkü tüm değişmelere karşın, siyah şah henüz ortadadır ve beyaz kuvvetler oldukça aktif noktalarda konumlanmışlardır.

13...dxe4 14 ♖xe4 ♖xe4

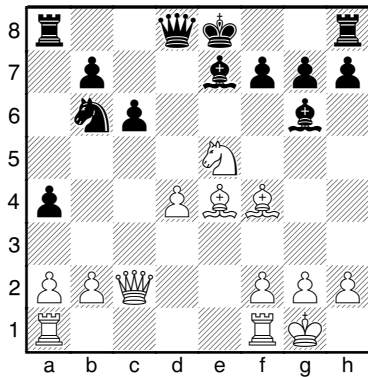
14...♖xd4? 15 ♖xc6+-

15 ♙xe4 ♙e7?

15...♖xd4 alıştı bir kere daha mümkün değil: 16 ♙xc6+!+- Bu ve önceki varyantlarda Beyazın dayanak noktası, az önce belirtilen, konumdaki ana unsur: *Ortadaki şahtır.*

Daha iyi bir seçenek ise şuydu: 15...♙xe4 16 ♖xe4 ♖d5 17 ♖e2 ♙e7 ve e- dikeyindeki olası saldırı korkutucu görünse de siyah şah nihayet güvenliğe erişecektir: 18 ♖fe1 0-0! 19 ♖xc6! ♖xc6 20 ♖xe7 ♖d5 21 ♖e4 a3 22 bxa3 ♖xa3. Son konumda Beyaz piyon önde olmasına karşın, atın güçlü konumu ve daha önemlisi Siyahın aktif taşları pozisyonu dengeli kılar.

Şimdi ise oyunun kritik anına dönelim (D):

Siyah vakit kaybetmeden şahını güvenlik altına alma peşinde, ancak tipik bir taktik bu doğal görünen hamleyi bir kaba hataya dönüştürüyor.

16 ♙xc6+!

Ortada kalmış olan siyah şah ve açmazda bırakılacak siyah kuvvetler. Bu tür senaryoları 19. yüzyıl oyunlarından anımsarız (bkz. *Opera Oyunu*, Paris 1858).

16...bxc6 17 ♖xc6+ ♖d7

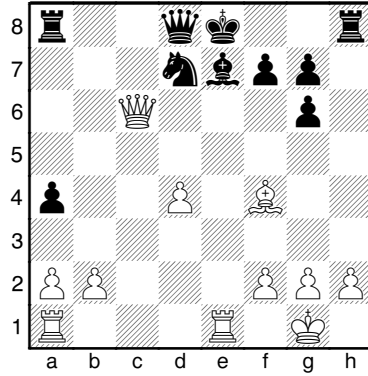
17...♖f8 de Kamsky'yi kurtaramazdı: 18 ♖xb6! ve ardından gelen *beynel* Beyazı iki piyon önde bırakır. 18...♖xb6 19 ♖d7+-

18 ♖xg6!

At e5- karesinde baskın ve tehditkâr bir konumdaydı, ancak e- dikeyinin açılması çok daha önemli.

18...hxg6 19 ♖fe1 (D)

Tehdit ♙d6.

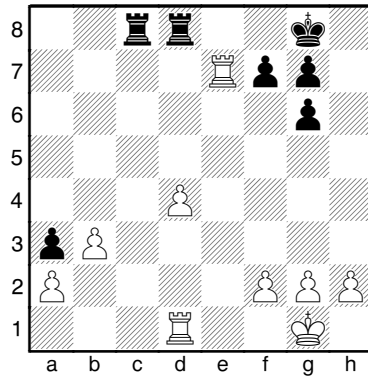
19...0-0 20 ♙c7

Böylece Beyaz feda ettiği taşı geri alacak ve ulaşılacak oyunsonuna iki piyon önde girecektir.

20...♖b8

20...♖e8 21 ♙d6

21 ♙xd8 ♖xc6 22 ♙xe7 ♖xe7 23 ♖xe7 ♖fd8 24 ♖d1 a3 25 b3 ♖ac8 (D)

26 ♖f1!

Dikkatli oyun: a- piyonu tahtadaki varlığını sürdürüyorken, Siyahın ...♖c2 hamlesiyle karşı oyun elde etmesine izin verilmemeli.

26...♖d5

26...♖c2 27 ♜e2 devam yolu ♔f1! hamlesinin arkasındaki fikirdi.

27 ♜d2

Gerisi *teknik bir meseleden* ibaret olacağından, Kamsky terk etti. Belki Le Quang Liem'in en göz alıcı oyunu değil,

ancak karşısına çıkan tek fırsatı değerlendirmesini ve rakibine en ufak bir karşı oyun şansı dahi tanımamasını sergileyen güzel bir mücadele.

1-0

[Oyun 4]

Vincent Keymer – Iván Salgado López

Chess.com 2022, [E18]

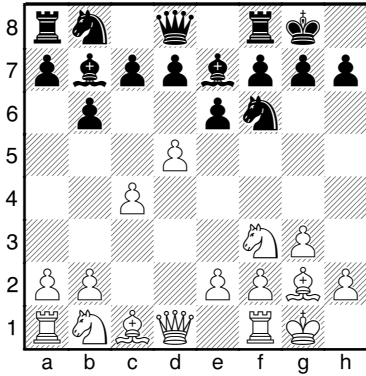
Sosyal medya platformu "X"teki nükteden paylaşımlarıyla tanınan *Mr. Dodgy*, kuvvetli oyuncuların katılımlarıyla çevrimiçi turnuvalar düzenledi. Pandemi ve sonrasında çevrimiçi etkinlikler en az tahta-başı müsabakalar kadar önem kazandı; bu platformlarda oynanmış oyunlar, ustaların denemekte oldukları açılışları sergilediklerinden ve oyun tarzlarını gösterdiklerinden ötürü, en az klasik karşılaşmalar kadar önemle incelendi.

1 ♖f3 b6 2 d4 ♙b7 3 c4 e6 4 g3 ♘f6

Tarafların birbirlerini farklı yollara davet etmelerine karşın, oyun Vezir-Hint Savunması'nın Fianchetto Varyantı'na dönüştü.

5 ♙g2 ♙e7 6 0-0 0-0 7 ♘c3

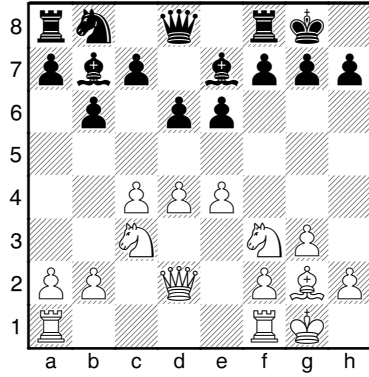
Polugaevsky'nin 7 d5!? fikri, incelemesi keyifli, ancak oynaması güç devam yolları vadettiğinden bu karşılaşmada tercih edilmeyor.

7...♘e4 8 ♙d2 ♘xd2 9 ♔xd2 d6!?

Fil çifti avantajını yakalayan İspanyol oyuncu, merkezi rakibine teslim etmekte bir sakınca görmüyor. Jeremy Silman'ın kitaplarında söz ettiği dengesizlik kavramına, farklı iki taşın kırışılması sonrasında ulaşılır. ...♘xd2 sonrasında ortaya çıkan dengesizlikte, fil çiftinin mi, yoksa alan avantajının mı daha önemli olduğu üstünlüğün hangi tarafta olduğunu gösterecek.

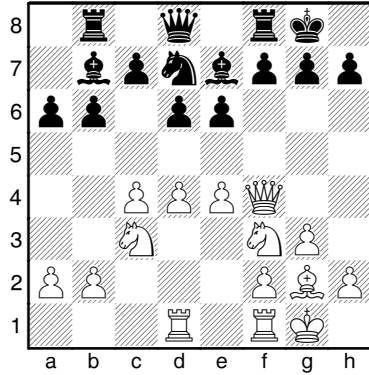
10 e4 (D)

10...♘d7 11 ♜ad1 a6

Siyah çok sağlam bir konuma sahip olmasına karşın, bu durum tüm taşların üç yatayla sınırlı kaldığı gerçeğini değiştirmiyor. Buna karşın Beyaz, alan avantajının kendisine sunduğu serbestlikle, oyunu istediği yöne doğru yönlendirme özgürlüğüne sahip.

12 ♔f4 ♙b8 (D)

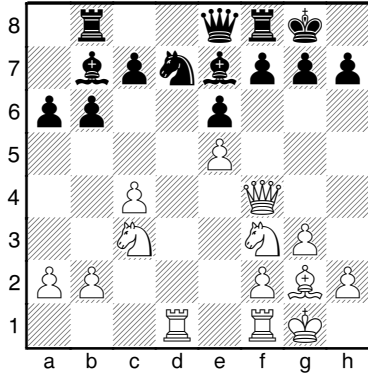

Benko-vari 12...b5 13 b3 ve ardından 13...c5 ile *Kirpi Sistemi*'ndeki benzer bir yaklaşım ortaya konmaya çalışılabilirdi. Ancak Salgado López, henüz geri dönüşü olmayan bir adım atmak istemiyor ve bekleme stratejisini sürdürmeye karar veriyor.

13 e5

Otomatik 13 ♖fe1 hamlesi yerine daha fazla vakit kaybetmeden harekete geçerek. Beyaz böylece rakibinin olası ...c5- sürüşü fikirlerine son vermek istedi.

13...dxe5 14 dxe5 ♖e8 (D)

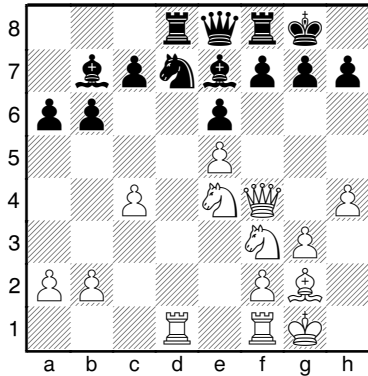

15 ♖e4

Keymer adım adım taşlarını 'oyun alanı' olan şah kanadına yönlendiriyor.

15 ♖d4! hamlesiyle *fianchetto* filinden vazgeçmek kolay değil, ancak fillerin kırışılması sonrasında c6- ve d6-karelerinin zayıf kalacağı da göz ardı edilmemeli: 15...♗xg2 16 ♖xg2 ♖c5 17 ♖e4 ♖xe4 18 ♖xe4 c5 19 ♖c6 ♖c8 20 ♖xe7+ ♖xe7 21 ♖d6±. Son konumdaki ağır taş oyunsonunda, üstünlüğün kazanç için yeterli olup olmadığı tartışılır olsa da d6- ileri karakoluna yerleşmiş kalesi ve sahip olduğu açık hat kontrolüyle avantajın Keymer'da olacağı su götürmez bir gerçek.

15...♖d8 16 h4 (D)

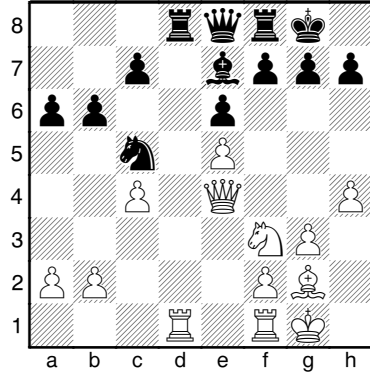
Bir an için durup, Beyazın şah kanadındaki piyon yapısını ele alalım: Piyon iskeleti, Şah-Hint Atak'taki kurulumun aynısı değil mi? Yakın zamanda yayımlanan bir röportajında klasiklerle yetişmiş bir Büyükuşa olduğunu paylaşmaktan kaçınmayan Keymer, muhtemelen o devamyolundaki fikirlerle rakibini güç durumda bırakmayı arzu ediyordu. Köşe piyonunun ilerletilmesinin temelde iki

fikri var: h4-h5-h6 ile Siyahın şah kanadında gedikler yaratmak, ya da g5- karesini (ve bu noktadaki olası kırışma sonrasında f6- hanesini) atın kullanabileceği bir noktaya dönüştürmek.

16...♗xe4

Salgado da tehditkâr atı bu nedenle yok etmeyi tercih ediyor.

17 ♖xe4 ♖c5 (D)

Sözde-tehdit (*pseudo*). Bu benzerliği neden kullanmak istedim? Çünkü Siyah kısa vadede bir tempo kazanıp veziri merkezi noktasından püskürtse de, c6- karesinin zayıflığı ve ondan yaralanacak ♖d4-♖c6 manevrası bu düşüncüyü yersiz kılıyor.

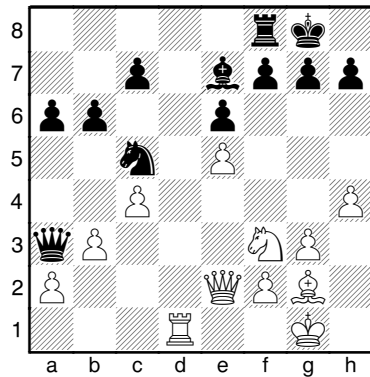
18 ♖e2 ♖xd1

Alan sıkıntısı yaşamakta olan tarafın başvurduğu klasik yöntem: Taş kırışmaları. Ancak siyah kuvvetler bu yaklaşım sonrasında dahi 'nefes almakta' güçlük çekiyor.

19 ♖xd1 ♖a4?

Bir başka sözde-aktivite (*pseudo*). Şimdi vezirin de devre dışı bırakılacağına şahit olacağız.

20 b3 ♖a3 (D)

21 ♖d4

Reuben Fine, Ludwig Rellstab'ın Alekhine karşısında elde ettiği bir galibiyette (Münih, 1942) ortaya konan kombinezonu şu ifadelerle açıklamıştı: "Bu tür

konumlarda kombinezon, bir bebeğin gülümsemesi kadar doğaldır.” (Chess Marches On!, 1945). Benzer bir anlatıyı, Keymer’in atının c6- karesine olan yolculuğu için de pek tabii kullanabiliriz.

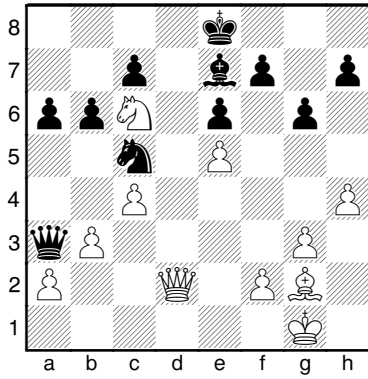
21...♖d8 22 ♜c6 ♖xd1+ 23 ♖xd1

Atın e7- filine saldırıyor olması, vezire nefes alma fırsatı (...♖xa2) vermiyor.

23...♜f8 24 ♖c2

Neredeyse bir *zugzwang*! Tahtada belki Sämisch-Nimzowitsch (Kopenhag, 1923) partisindeki kadar çok sayıda taş yok, ancak burada Siyahın elinin kolunun bu denli bağlı kalması dikkat çekici.

24...g6 25 ♖d2 ♜e8 (D)

26 ♜h2?

Bu noktaya kadar kusursuz oynanmış partiyi neredeyse berbat ediyor. Klasik tempoda oynanmış bir oyun olsaydı, Alman Büyükusta muhtemelen bu hatayı yapmayacak ve

sonuca basitçe şu hamlelerle gidecekti: 26 ♜xe7 ♜xe7 27 ♜c6+-.

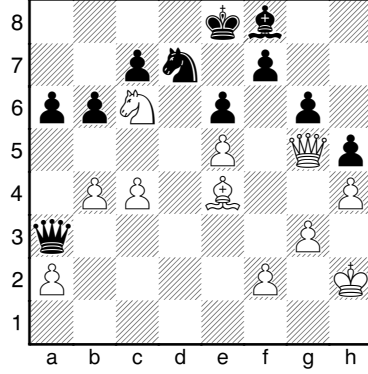
26...♜d7 27 b4 h5?

Siyahın vezir kanadında oluşturulan kurulumu ne pahasına olursa olsun bozması gerekiyordu. Bu amaçla 27...a5! oynanmalıydı.

28 ♜e4 ♜f8??

Zor konumda yapılan kaba hata. d8- karesi savunmasız kalır:

29 ♖g5 (D)

Bir çevrimiçi partide oynanmış olsa da Alman Büyükusta'nın dikkatini kritik anda yitirmesi rakibine kayıp konumda kurtulma imkânı verdi. Genç ustaların zaten mükemmele yakın olan oyunları, yaş aldıkça giderek olgunlaşıyor. Dolayısıyla, aradan geçen üç yılın ardından, *Prag Ustalar*'da bu tür hataları görmek gerçekçi bir beklenti olmaz.

1-0

[Oyun 5]

Ivan Šarić – Aravindh Chithambaram

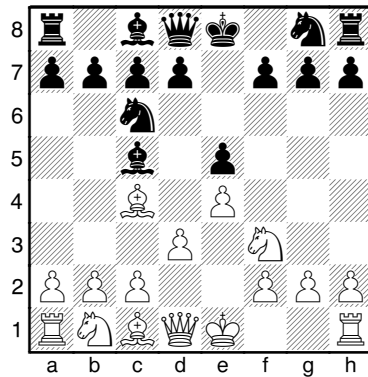
Vrnjačka Banja 2024, [C50]

Praggnanandhaa gibi, Gukesh gibi, Erigaisi gibi yükselen onca genç Hint Büyükusta'nın arasında Aravindh Chithambaram unutulmuş bir isim. Bu olumsuz durum, Aravindh'in son dönemdeki başarılarında ve istikrarlı yükselişinde hiç şüphesiz bir motivasyon kaynağı olmuştur. 26 yaşındaki ismin, 2018 yılında Batum'da Avrupa Şampiyonu olmuş Hırvat rakibi karşısında, önce eşitlik, sonra üstünlük yaklaşımını benimsediğini göreceğiz:

1 e4 e5 2 ♜f3 ♜c6 3 ♜c4 ♜c5

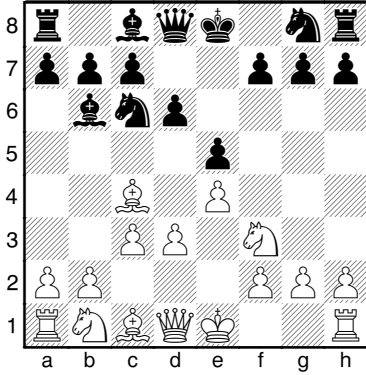
Daha keskin İki At Savunması (3...♜f6) bu oyunda tercih edilmedi.

4 d3 (D)

Kapalı İtalyan'ın son yıllardaki en sık tercih edilen sistem olacağını kim öngörebilirdi ki? Tarafların uyguladıkları manevralar üç aşağı beş yukarı biliniyor olsa da hamle sırası incelikleri, rok yapılmış olması/olmaması durumları, hem beyaz hem de siyah taşlarla oynayan oyuncuların bu tarihi devamyolunda hala üstünlük aramasının sebebini oluşturuyor.

4...d6 5 c3 ♖b6!? (D)

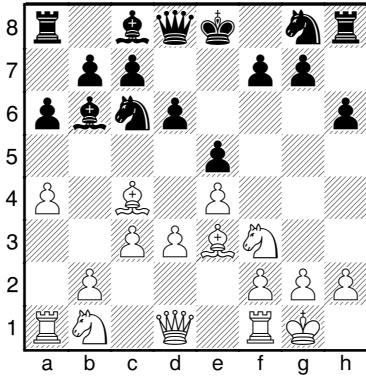

5...♗f6 6 ♖b3 a6 7 h3 ♖a7 8 ♗bd2 0-0 9 ♗f1 d5 10 ♗e2 bir dönem popüler olan devamyollarından biridir. Ancak Kapalı İtalyan'da ana hatların belirli olması sebebiyle, açılış trendlerinin sürekli olarak değiştiğini görüyoruz.

6 a4 a6 7 0-0 h6!?

Siyah atın gelişimini ve dolayısıyla da rok yapmayı erteleyerek acaba ...g7-g5 sürüşünü mü planlıyordu? Bu tür soruların yanıtlarını ancak oyuncunun bizzat kendisi verebilir; fakat pratikte bu tür ihtimaller rakibin vereceği kararları da etkileyecektir.

8 ♗e3

8...♗f6!?

...♗xe3 - fxe3 sonrasında yarı-açık f- dikeyindeki olası baskıyı göğüslemektense, b- dikeyinde bingeç piyonlarla oynamak Aravindh'in tercihi.

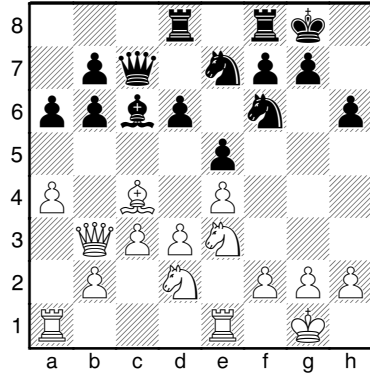
9 ♗xb6 cxb6 10 ♗bd2 0-0 11 ♖e1 ♗c7 12 ♗f1

Alışlageldik İtalyan (İspanyol) manevraları: Beyaz at, d5- ve f5- karelerini kontrol edebileceği e3- (ya da g3-) karesine yönlendirilirken, c6- karesindeki mevkidaşı da kendisini e7- karesinde karşılamak istiyor.

12...♗e7 13 ♗e3 ♖d7 14 ♗d2

14 d4 hamlesiyle ilerlemek bir noktada gerekli olabilir, fakat bu sürüşün konumun karakterini tamamen değiştirmesi sebebiyle, temkinli oyuncular tarafından zaman zaman ertelendiği görülür. Şarić bekleyişini sürdürerek öncelikle rakibinin elindekileri görmek istiyor.

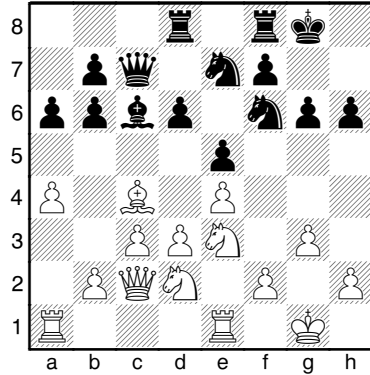
14...♗c6 15 ♗b3 ♖ad8 (D)

16 g3?!

f2-f4 sürüşünü hayal etmek mümkün dahi değilken, bu hamlenin arkasındaki fikri anlayabilmek güç.

16...g6 17 ♗c2 (D)

17 f4? exf4 18 gxf4 d5!-+ ve Beyazın merkezi bir arada tutamamasının yanı sıra, şah kanadında saldırıya açık olması, f2-f4 planının neden mümkün olmadığını gösterir.

17...d5!

Şartlar oluştuğundan sonra bu ilerleyişi uygulamak bir haktan ziyade bir görev.

18 ♗b3 ♗g7

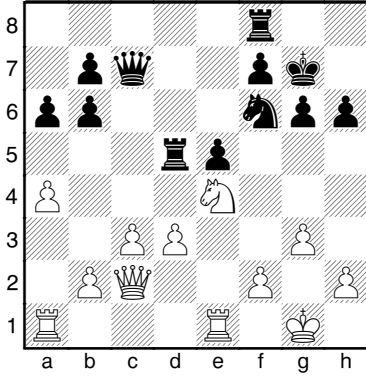
18...dxe4: Doğru, oyundaki hamle siyah şah kanadını çok daha güvenli kılıyor. Ancak e4- karesindeki kırılganlar, Siyahın hücum fırsatlarını daha çabuk elde etmesini

sağlayabilirdi: 19 dxe4 (19 dxe4? f2d2! tematik bir kalite fedasıdır: g2-g3 sürüşü sonrasında hassaslaşan açık-renkli kareler şimdi hedef alınabilecek ve Beyaz tamamen savunmada kalacaktır: 20 f2d2 dxe4 21 f2c2 g5!-+) 19... d7h7! sorun şu ki, at e4- karesinden püskürtüldüğü anda h7- atı g5- karesinden saldırıya dahil olacak ve Beyazı büyük problemlerle karşı karşıya bırakacaktır.

19 exd5 dxd5 20 dxd5 $\text{f2d5!?$

20... dxd5 alışıyla c6- filini tahtada tutmak daha doğal değil miydi?

21 f2d5 f2d5 22 d7e4 (D)

22... d7h7!

Gerilim! Tahta üzerindeki taşların (özellikle de piyonların) birbirlerini alabilmeleri durumuna “gerilim” denir. Siyah atını geri çekerek, merkezdeki mevkidaşını hedefsiz bırakıp, kendisine ...f7-f5 sürüşüyle saldırıya açılıyor. Aniden kötü bir konuma düşmemek için

Beyazın çok dikkatli olması gerekiyor.

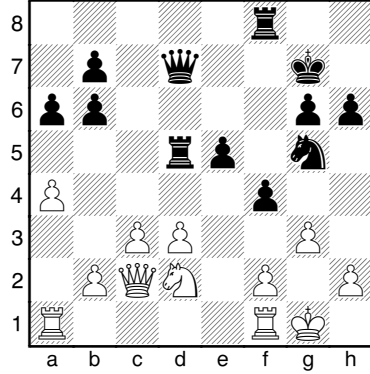
23 f2e3?

İlk ciddi sınavda yapılan hata: Şimdi f- piyonu bir değil iki tempoyla ilerleyecek!

23... f5! 24 d2f4! 25 f2e1

25 gxf4 exf4-+

25... g5! 26 f2f1 d7! (D)

Aravindh'in arka arkaya yaptığı kuvvetli hamleler, kendisine belirleyici bir üstünlük verdi. ‘Filmi geri saracak olursak’, Beyazın şah kanadındaki açık-renkli karelerde yaşadığı sıkıntının kaynağının, amacını açıklamakta güçlük çektiğimiz g2-g3 hamlesi olduğu söylenebilir mi?

27 d7e4 dxe4 28 dxe4 f3 29 g2h1 f2d2

‘Unutulmuş’ Hint Büyükusta’dan, unutulmaz bir performans! Eşit konumda elde ettiği tek bir fırsat, Ramesh’in öğrencisinin kazanması için yeterli oldu.

0-1

[Oyun 6]

Magnus Carlsen – Anish Giri

Wijk aan Zee 2011, [D71]

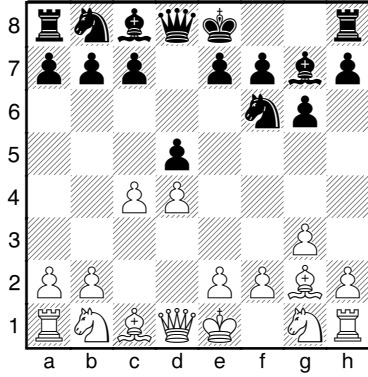
Prag Ustalar Turnuvası’nın belki de en deneyimli sporcusu Anish Giri. Henüz 16 yaşındayken, 73. Wijk aan Zee Turnuvası’yla elit satranç dünyasına ‘merhaba’ diyen Hollandalı, bu turnuvada Dünya sıralamasının 1 numarası Magnus Carlsen’i yenerek büyük bir sansasyon yarattı. *New in Chess*’in 2011#2 sayısında, beklenmedik başarı sonrasında yaşananlar şu şekilde paylaşıldı: “Hollanda’nın 16 yaşındaki ümidi, en ufak bir korku, ya da çekince belirtisi göstermeden Carlsen’i mağlup edip, Dünya Şampiyonu Anand’ı da elinden kılpayı kaçırdı. Basın organları Carlsen’in neden kaybetmiş olduğuna pek takılmadı ve bir anda ülkeyi ‘Giri-mani’ sardı. Oyunun sonrasında radyo ve televizyon temsilcileri Wijk aan Zee’ye gelirken, Giri’nin zaferinin haberi, en yüksek tirajlı *De Telegraaf* ve *NRC Handelsblad* gazetelerinde fotoğraflar eşliğinde ön sayfada yayımlandı...” Aradan geçen 14 yılda

Giri, hiç şüphesiz sayısız başarı ve olağanüstü partilere birçok defa daha imza attı. Ancak bu zaferin getirdiği sevinci bir daha yakalayabilmenin, başarılı da olsa giderek profesyonelleşen kariyerde pek mümkün olmadığını düşünüyorum. Bu tahminde nasıl bulunuyorum? Yedinci Dünya Şampiyonu Smyslov bir keresinde şu sözleri dile getirir: “‘Ne düşünüyorsun?’ diye sordu bir gün, ‘En çok hangi oyunumu seviyorum? Muhtemelen Botvinnik, Keres ya da Reshevsky ile olanlardan birini söyleyeceksin... Yanlış! Gerasimov’la olan partiyi! 14 yaşındaydım ve bu benim yayımlanan ilk oyunumdur. Bununla çok gurur duyan Babam, kendi başına tahtada hamleleri oynattığı gibi, partiyi arkadaşlarına ‘Vasyam’ın bulduğu kombinasyon bakın!’ sözleriyle gösterirdi...” Giri’nin de benzer duygularla bu kısa mücadele sonrasındaki duyguları anımsayacağına eminim!

1 d4 ♘f6 2 c4 g6 3 g3

Şah-Hint Savunması, ya da Grünfeld Savunması karşısındaki *fianchetto* devamı en sağlam sistemlerden biri.

3...♙g7 4 ♙g2 d5 (D)

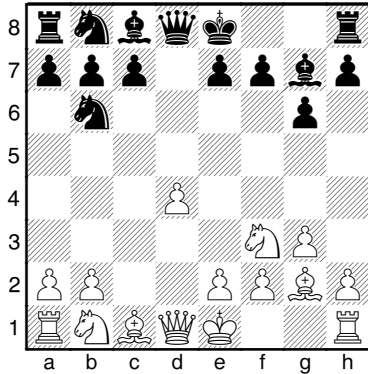

Giri'nin tercihi Grünfeld oluyor.

5 cxd5 ♘xd5 6 ♙f3

Beyaz için bir diğer tercih 6 e4 ♘b6 7 ♙e2 ile rakibinin merkezdeki atını doğrudan kovmaktır. Atın e2- karesinden gelişiminin olası ...♙g4 çıkışları karşısında bir ön almak olduğu belirtilebilir. Ancak Carlsen ana devamı tercih ediyor.

6...♘b6!? (D)

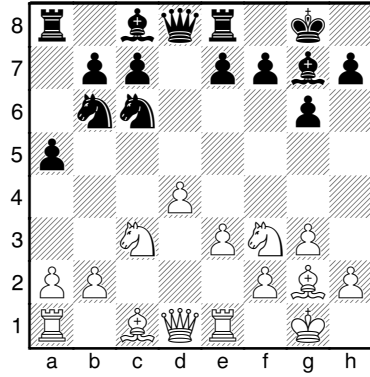
Hamle sıraları arkasındaki farklılıklar çoğu zaman perde arkasında kalır. Ancak Giri, *New in Chess*'teki analizlerinde, bu sırayı kasten tercih ettiğini söylüyor: Siyahın niyeti erken d4-d5 sürüşünün tahtada oluşmasını engellemek. Birkaç hamle sonra, bu açıklamayı daha net anlayabileceğiz.

7 ♘c3 ♙c6 8 e3

Beyaz bu hazırlık hamlesini yapmak zorunda, çünkü 8 d5?! ♙xc3+ 9 bxc3 ♙xd5 sonrasında Beyazın piyon kaybını karşılayacak yeterli bir kompanzasyonu olmazdı.

8...0-0 9 0-0 ♙e8 10 ♙e1 a5 (D)

Görünüşe göre, Siyah beklenen ...e7-e5 sürüşünü daha elverişli şartlarda uygulamak isterken, bekleyişini de rakibinin b2-b3 gelişim planını hedef alarak sürdürmeyi arzu ediyor. Bu noktada Beyaz ♙c2, ya da ♙e2 gibi hamlelerle devam edebilir. Fakat Carlsen, açıklaması zor

bir hamleyle mücadelesini sürdürünce, oyun aniden taktik bir kimliğe bürünüyor.

11 ♙d2?! e5

Vezir kanadındaki genişlemeyi 11...a4 sürüşüyle sürdürmek de elbette mümkündü. Ancak Giri, vezirin d2- karesine gelmesinden yararlanmaya çalışacak harika bir fikir buldu. Bu düşüncesini de *domino taşlarının devrilmesine* benzettiğini paylaştı!

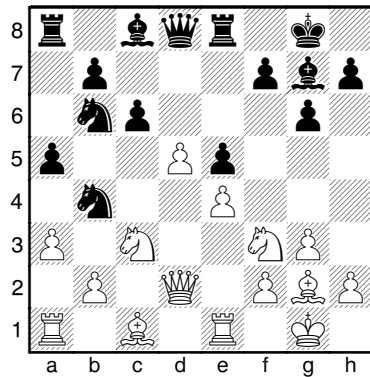
12 d5 ♘b4

Şimdi Beyazın d5- piyonunu savunması gerekiyor.

13 e4 c6

Standart yaklaşım: Siyah merkezdeki gerilimi, yarı-açık dikeyde geride kalma riski taşıyan piyonuyla yükseltiyor. Ancak temel soru şu: Carlsen b4- atını kovduğunda Siyahın tepkisi ne olacak?

14 a3 (D)

14...cxd5! 15 axb4 axb4 16 ♙xa8 bxc3!

İşte domino taşları benzerliği! Beyazın hem veziri hem de e1- kalesi c3- piyonunun menziline! Bu durum

Carlsen'i kötü kalacağı bir pozisyona gitmeye mecbur bırakıyor

17 bxc3

17 ♖xc8? cxd2 18 ♖xd8 dxe1 ♖+ 19 ♜xe1 ♖xd8-+

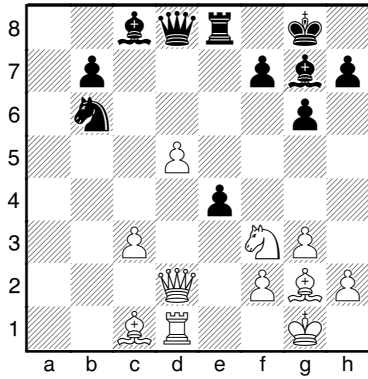
17...♜xa8 18 exd5

18 ♖xd5 ♖xd5 19 exd5 ♜b6 20 ♜d2 tahtaya aşağı yukarı eşit bir konum getirebilirdi. 16 yaşındaki rakibi karşısında bu sonuca razı olmayacak gibi görünen Carlsen, hızlı hamlelerle mücadelesini sürdürüyordu.

18...♜b6 19 ♖d1

19 d6 nesnel olarak en iyi seçenektir. Ancak artık objektiflikten söz edebilmek güç olmalıydı.

19...e4 (D)

20 ♜g5??

Birçoklarıncı haklı olarak gelmiş geçmiş en büyük oyuncu olarak gösterilen Carlsen, 17 Ocak'ta kariyerinin en kötü günlerinden birini yaşıyor olmalıydı. Satranç hatalar oyunu ve mücadeleden galip ayrılabilmek için taraflardan birinin kötü oyununa ihtiyaç duyulur. Yine de

Norveçli'den bu kaba hatayı hiç kimse beklemiyordu.

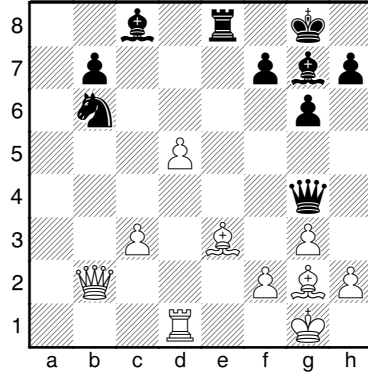
20...e3!

Bağlantıyı keserek. Beyaz için kurtuluş imkânı yok, ki bu durumun sebebi arka sıradaki hoş mattır:

21 ♖b2 ♖xg5 22 ♜xe3

22 ♖xb6 e2! 23 ♖e1 ♖xc1! 24 ♖xc1 e1 ♖+ 25 ♖xe1 ♖xe1+ 26 ♜f1 ♜h3-+ şık bir son olacağından, Carlsen b6- atına yönelemiyor.

22...♖g4 (D)

Hesaba ve hesap hatalarına dayalı, bütünüyle taktik bir oyun. Bu karşılaşma sonrasında Giri, Carlsen'in başarılarına erişemedi, fakat Dünya satrancının zirvesinde yer almayı hep bildi. Bu nedenle, Hollandalı'nın sahip olduğu tecrübe, reytinglere göre ancak 6. sırada olduğu Prag Ustalar'daki en önemli favorilerden biri olduğu söylemek için fazlasıyla yeterli bir sebep.

0-1

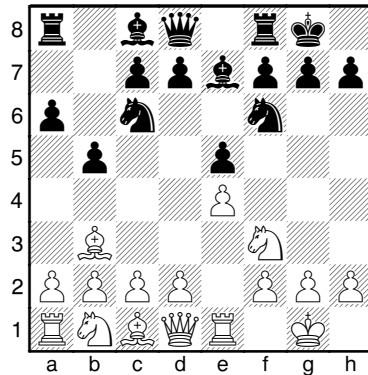
[Oyun 7]

Ivan Cheparinov – David Navara

Girit 2007, [C84]

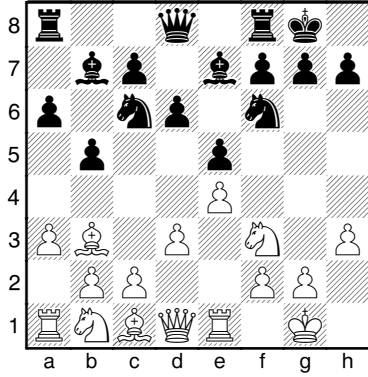
Satranç dünyasının en sıra dışı Büyükustalarından biri Çekya'nın gururu David Navara. Olağanüstü hesaplama kabiliyeti ve her türlü konumu oynama becerisiyle formda olduğunda en korkulu rakipleri dahi dize getirebilecek olan Navara'nın, bu karşılaşmadaki korkusuz oyunu takdire şayandır.

1 e4 e5 2 ♜f3 ♜c6 3 ♜b5 a6 4 ♜a4 ♜f6 5 0-0 ♜e7 6 ♖e1 b5 7 ♜b3 0-0 (D)

Marshall Hücümü'na davet. Günümüzde Beyaz, çoğu zaman, Amerikalı'nın Capablanca karşısında 1918 yılında denediği sistemi sınamaktansa, alternatif yollara başvuruyor.

8 h3 ♖b7 9 d3 d6 10 a3 (D)

e5- piyonunun savunulma görevi d6- erine devredildikten sonra Beyazın ...♗a5 fikri karşısında filini saklaması gerekir.

10...♗d7!?

Kaleler arasındaki bağlantıyı kurup, uygun olan bir konumda ...♗d8-e6 manevrasını ortaya koymayı planlayarak. Yine de Kapalı İspanyol'da Siyah bu seçenek yerine genellikle, Chigorin'in fikri olan ...♗a5 ve ardından ...c5- ile vezir kanadında alan kazanmayı tercih eder.

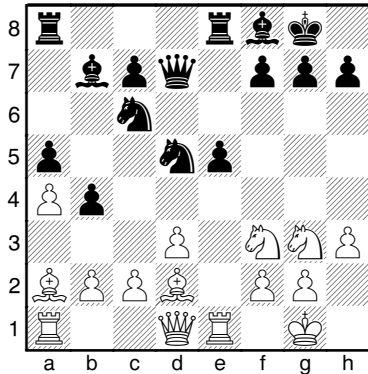
11 ♗c3 ♜f8 12 a4

Yalnızca birkaç hamle önce a2-a3 yapmışken, şimdi de bu kenar sürüşüne başvurmak ilginç. Konumun kapalı bir karaktere sahip olması taraflara, böylesi yavaş planlara başvurabilme imkânı tanır.

12...b4 13 ♗e2 d5!

Atın püskürtülmesi sonrasında merkezden inisiyatif almak oldukça doğal. Ancak Siyahın bu sürüşü gerçekleştirirken, e5- piyonunun baskı altına alınacağını göz önünde bulundurması gerekir.

14 exd5 ♗xd5 15 ♗g3 ♗f8 16 ♗d2 a5 17 ♗a2 (D)

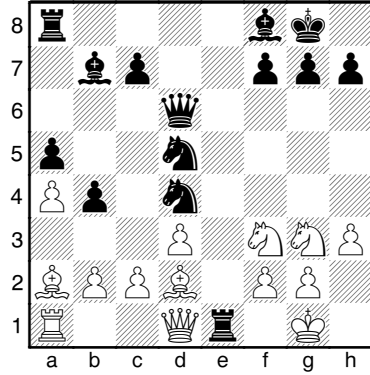
17...♗d4?

Marshall ruhuyla, fakat bu feda gerçekten de yeterli karşı oyunu verebilecek miydi? Geri dönüşü olmayan yola girmeden önce, 17...h6 hamlesiyle hazırlıkları sürdürmek daha risksiz olabilirdi.

18 ♗xe5 ♗d6 19 ♗f3

At piyonu âdeta kaptı ve kaçtı!

19...♗xe1+ (D)

20 ♗xe1?

Cheparinov'un f4- karesinin kontrolünü teslim eden bu alış neden tercih ettiğini anlamak zor. 20 ♗xe1 sonrasında da Beyazın dikkatli olması gerekir, ancak Siyah için ufukta somut bir baskı imkânı görünmezdi.

20...♗f4

Hem atın kendisi etkili bir noktaya yerleşti hem de f3- atı baskı altına alınmış oldu.

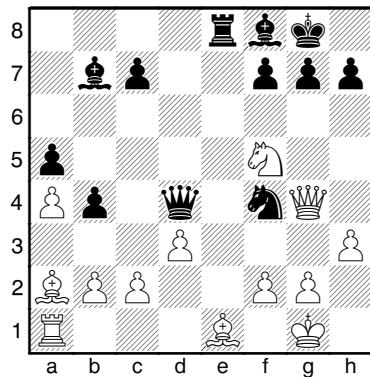
21 ♗xd4 ♗xd4 22 ♗g4!

g2- piyonunu dolaylı yoldan koruyarak.

22...♗e8

22...♗xg2? 23 ♗f5+-

23 ♗f5 (D)

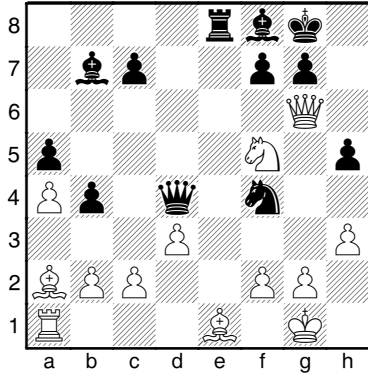
23...h5!

Tek hamle! 23...♗e5? 24 ♗h6+ ♗h8 25 ♗xf7+- vezir kaybına sebep olurdu.

24 ♗h6+?

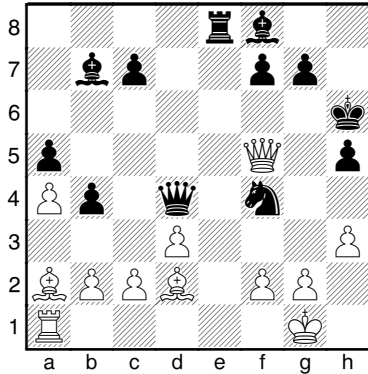
Fiilen üç farklı taşı hücumdayken Bulgar Büyükusta'nın saldırıya devam etmek istemesi gayet anlaşılır. Ancak bu girişimin hatalı olduğu gerçeğini değiştirmiyor.

24 ♖g6!? (D) hamlesi tahtada inanılmaz bir konum yarattı:

24...♖xg6 25 ♖xd4 ♖f4 26 g3 (26 f3? ♗c5 27 ♗f2 ♗xd4 28 ♗xd4 ♖e2+--+) 26...♖xh3+ 27 ♖f1 ♗c5; daha iyi olan 24 ♖xd4 hxg4 25 hxg4 ♖xg2 sonrasında Siyahın şah kanadında bazı şanslara sahip olduğu düşünülse de konum aslında dengededir.

24...♖h7 25 ♖f5+ ♖xh6 26 ♗d2 (D)

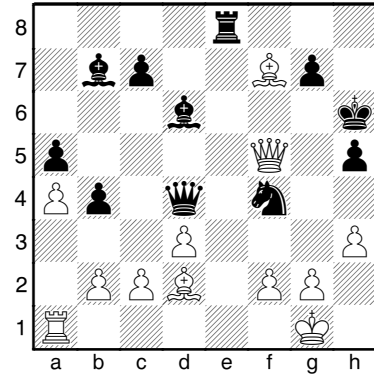

26...♗d6!

Müthiş savunma fikrinin ilk adımı. c1-h6 çaprazını kapatma fikriyle oynanacak ...g5 bu hamle kadar etkili olmazdı. 26...g5 27 h4 ve oldukça tehlikeli bir konumla.

27 ♗xf7 (D)

Fakat bu pozisyon da çok tehlikeli görünüyor. Navara keskin vaziyet için ne düşünmüş olmalıydı? Siyahı 'ayakta tutabilen' yalnızca tek hamle var. Evet, yanlış duymadınız; yalnızca tek!

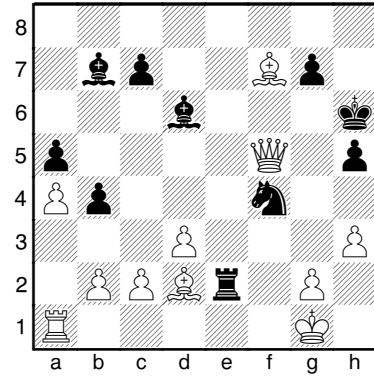
27...♗xf2+!!

Bulutsuz gökten düşen yıldırım! Aniden, aslında beyaz şahın daha büyük tehlikelerle karşı karşıya olduğu anlaşılacak.

28 ♗xf2 ♗e2+

Kale ikinci yatayda sahne alıyor.

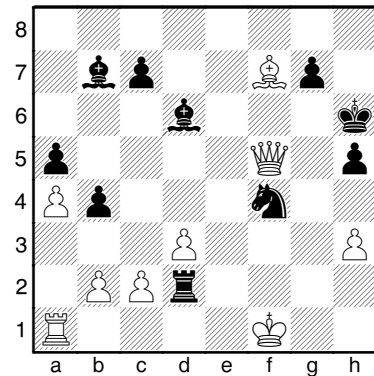
29 ♖g1 (D)

29...♗xg2+?

Kazanç kaçıyor! Oysa 29...♗xd2 alışı analiz motorlarına göre Siyaha kazanç. Konum öylesine karmaşık ki, hesap beceresini övdüğümüz Çek oyuncu dahi 'kayboluyor'.

30 ♖f1 ♗xd2 (D)

Beyaz ne oynamalı? Bu savunma fikrini bulabilmek gerçekten de çok güç!

31 ♖g8?

31 h4!! ♜f5-g5+ fikrini hazırlayan bu yavaş sürüş Beyazı kurtarırdı. Satranç kimi vakit çok basit, çoğu zamansa gerçekten de çok zor bir oyun!

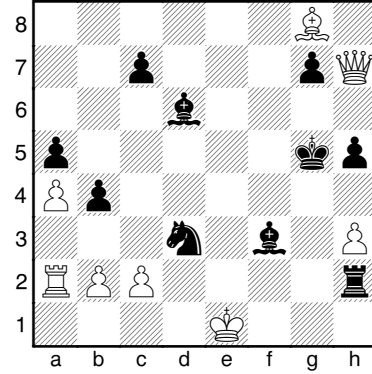
31...♗g2+

Bu korkunç üçlüyü en son *Asrın Oyunu*, D. Byrne-Fischer, New York 1956 partisinde görmüştük!

32 ♖e1 ♜e2+ 33 ♖d1 ♗f3 34 ♜h7+ ♗g5 35 ♜a2 ♜h2+ 36 ♖e1 ♜xd3+! (D) 0-1

Ne büyük bir savaş! Navara, tıpkı kendisi gibi çok sert bir hücum oyuncusu olan rakibi karşısında büyük ölçüde daha iyi hesapladı. Kritik anda tökezledi, fakat Cheparinov'un bunu fark edebilmesi gerçekten de güçlü.

Navara'nın kitaplarından birinin ismi neydi, biliyor

musunuz? “*Satranç Dünyam*”. Şahla yapılan yürüyüşlere alışık olan Navara'nın (bkz. Navara-Wojtazsek, Biel 2015) gerçekten de kendine has bir dünyası var!

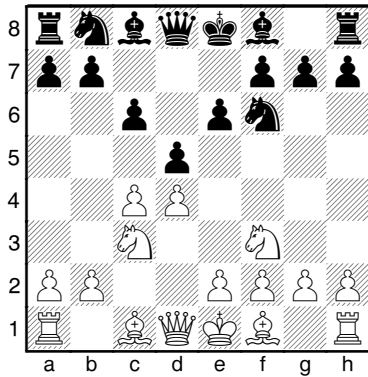
[Oyun 8]

Shakhriyar Mamedyarov – Sam Shankland

St. Louis 2021, [D45]

Turnuvadaki Amerikalı temsilci Sam Shankland, kariyerinin zirvesine 2018 yılında ABD Şampiyonası kazanıp eş zamanlı olarak 2700 reytingi geçmesiyle ulaşmıştır. Satranca karşı olan ciddi tutumu ve satrançseverlere her daim yansıttığı çalışkanlığıyla örnek bir sporcu izlenimi vermektedir. Az önce belirtilen başarısının ardından elit seviyedeki etkinliklere davetler almış olup, inceleyeceğimiz parti de St. Louis'teki üst düzey turnuvalardan birinin *rapid* bölümünde oynanmıştır.

1 d4 ♜f6 2 c4 e6 3 ♜f3 d5 4 ♜c3 c6 (D)

Yarı-Slav Savunması. Siyaha sağlam bir konum vadederken, aynı zamanda içerdiği dinamik olanaklarla birçok oyuncunun repertuarında yer alan, oldukça popüler bir sistem.

5 e3

5 ♗g5 ve 5 g3 gibi önemli alternatifler de mevcuttur.

5...♜bd7 6 ♜c2 ♗d6 7 b3

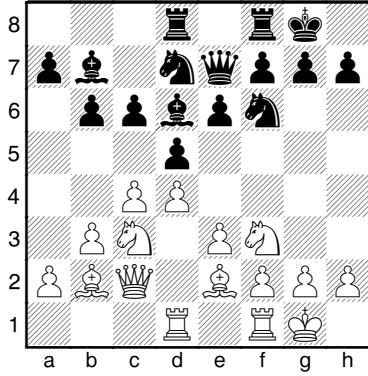
Açık-renkli fili geliştirmeden önce, olası ...dxc4 alışlarını piyonla alışla karşılamak ve aynı zamanda da koyu-renkli fili b2– karesinden oyuna katma arzusuyla.

Shirov-Shabalov Hücumu adıyla anılan 7 g4!? hamlesi bir dönem çok popüler olmuştu. Bunun temel sebebi ‘sürpriz etkisi’dir: Bir hamlenin, ya da bir açılışın zaman zaman kuvveti, onun şaşırtıcılığında yatar. İlk olarak oynandığında, sonraki dönemdekilerden aslında daha kuvvetli oynanmayan hamle (ya da sistem), beklenmedik bir konum yaratabilme gücüyle daha sert bir silaha dönüşebilir. Shirov-Shabalov Hücumu için de aynı şey geçerlidir: g– dikeyinden açılış ilkelerini çiğner gibi görünen piyon sürüşü, zamanla modern açılış teorisindeki yerini almış ve sürpriz etkisini yitirince bir daha geçmişteki kadar popüler olamamıştır.

7...0-0 8 ♖e2 b6

Siyah da benzer bir yaklaşımla rakibini karşılıyor.

9 0-0 ♖b7 10 ♖b2 ♗e7 11 ♖ad1 ♖ad8 (D)

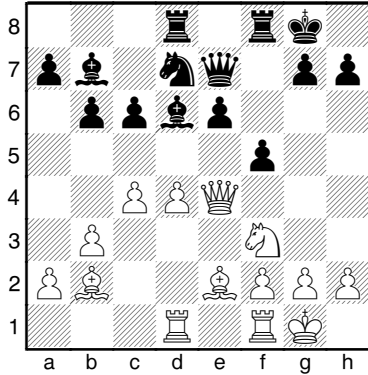

Taraflar yararlı hamlelerini tüketmek üzere: Bir noktadan sonra konumun karakterini değiştirecek piyon ilerleyişlerine başvurulmak zorunda kalınacak. İşte burada bir kere daha karşımıza o temel mesele gelir: *Zamanlama!* Mamedyarov belki bir de ♖fe1 hamlesiyle devam edebilirdi, ancak e3-e4 sürüşünün daha fazla geciktirilemeyeceği düşüncesiyle, o adımı şimdi attı:

12 e4 dxe4 13 ♖xe4 ♖xe4 14 ♗xe4

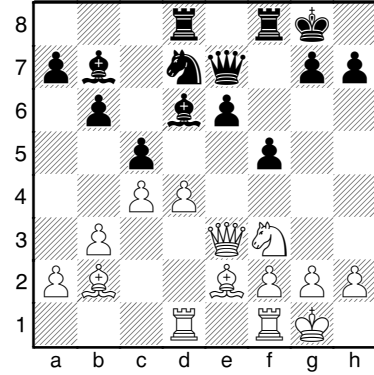
'Zorunlu' hamle dizisinin ardından Siyah Yarı-Slav Savunması'nın sahip olduğu dinamik imkânlardan birini yansıtan, sert bir hamleyle rakibini yanıtlıyor:

14...f5! (D)

Bu tür piyon sürüşlerini yapabilmek biraz cesaret de gerektirir, çünkü neticede ...e6- piyonu şu an için yarı-açık dikeyde bir geri kalmış piyondur. Shankland'ın düşüncesi, rakibinin o zayıflıktan yararlanabileceği yeterli vakti olmadığı yönünde.

15 ♗e3 c5! (D)

Planın doğal devamı: Siyah yapısal zayıflıklarını ancak aktif taş oyunuyla kompanse edebilir. ...c6-c5 sürüşü merkez karşısındaki baskıyı arttırırken, daha önemlisi açık-renkli filin çaprazını önemli bir etkiyle açmaktadır.

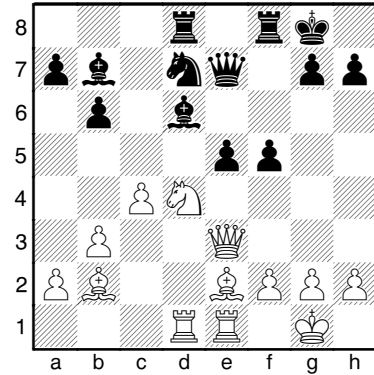
16 ♖fe1!?

16 ♖g5!? ilginç bir deneme olabilirdi: 16...♖fe8 17 ♖f3 cxd4 18 ♖xd4 ve şimdi, g5- atını işlevsiz bırakabilmek için bir kere daha 'gerilim' konusuna başvurulur: 18...♖c8! 19 ♖fe1 ♖f8 ve o anlamakta güçlük yaşadığımız durumlarda dile getirdiğimiz ifade: "*Belirsiz bir konumla*".

16...cxd4 17 ♖xd4

17 ♗xd4?! alışı sonrasında vezir d4- karesinde sallantıda kahlırdı: 17...♖c5

17...e5 (D)

Böylece Siyah hareketli iki piyon ve arkasında aktif taşlarla hoşnut olacağı bir pozisyona erişti. Daha fazla ilerlemeden önce şu tespite bulunmak mümkün: Beyazın e3-e4 sürüşü o an için gerçekten de en etkili ve yapılması gereken hamleymiş gibi görünüyordu. Ancak kendi planlarımızı ortaya koymadan önce, rakibin konumun bu durum karşısındaki imkânlarını da göz önünde bulundurmamız gerekir. Olaylar yaşandıktan sonra, doğru değerlendirmelerde bulunabilmek elbette ki çok daha

kolay, ancak Siyahın yaşanan karmaşıkları karşılayabilecek yeterli dinamik olanaklara sahip olduğu anlaşılmaktadır.

18 ♖b5?!

Atı korumanın tek yolu kaçmak değildi: 18 ♔d3!? e- dikeyindeki açmazdan yararlanmaya gayret eden bir hamle. 18...♙c5 19 ♖h3 e4 20 ♙c2 En azından siyah piyonların daha fazla ilerlemelerini sakıncalı kılan, daha dirençli bir yerleşim olabilirdi.

18...♙c5 19 ♖h3 f4 20 ♖h3 ♗f6

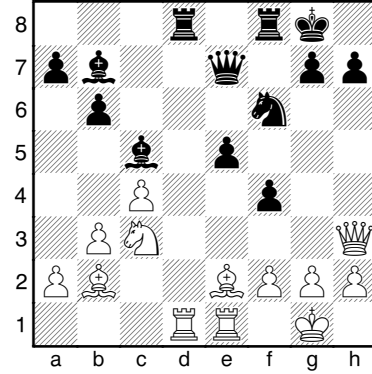
Siyahın oyunu adeta akıyor. Buna karşın Beyaz, farklı birçok tehditle uğraşmak zorunda kaldığından sıkıntılı bir konumda.

21 ♗c3 (D)

21...♙xf2+!

Vezerin h3- karesindeki eğreti konumunun altını çizen, etkili bir feda. Siyah kazanç konuma geçmiştir.

22 ♙xf2 ♙c8 23 ♗xd8 ♗xd8

23...♙xf2 de elbette mümkün, ancak vezir her halükârda yer bulmakta zorlanacak.

24 g4 ♗d2 25 ♗d1

25 ♙c1 ♗xg4+ 26 ♙g1 ♖c5+-+

25...♙xg4 0-1

[Oyun 9]

Thai Dai Van Nguyen – David Antón Guijarro

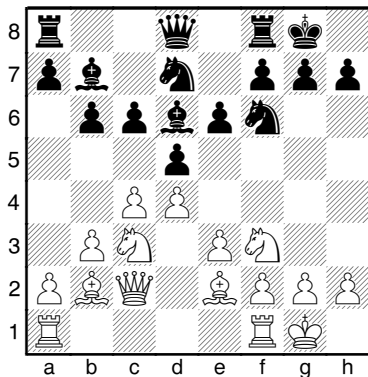
Prag 2022, [D45]

Thai Dai Van Nguyen, bu yıl Wijk aan Zee Challengers Kategorisi'ni kazanarak son dönemlerde yükselen ivmesini taçlandırdı. Kendisini önümüzdeki sene, ilgili turnuvarın Ustalar grubunda göreceğiz. Bu başarıların nasıl elde edildiği konusuna gelmek gerekirse, bu tür elit seviyedeki turnuvalarda boy göstermek, o tecrübeyi kazanmak olmazsa olmaz şartlardan biri, belki de birincisi.

1 ♗f3 d5 2 d4 ♗f6 3 c4 e6 4 ♗c3 c6

Bir kere daha Yarı-Slav Savunması.

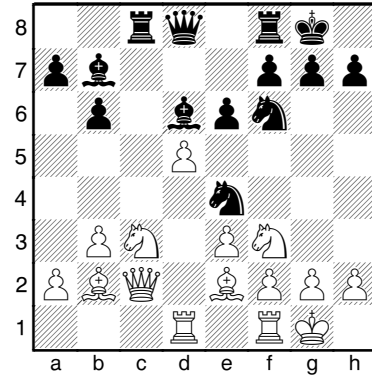
5 e3 ♗bd7 6 ♖c2 ♙d6 7 b3 0-0 8 ♙e2 b6 9 0-0 ♙b7 10 ♙b2 (D)

10...♙b2

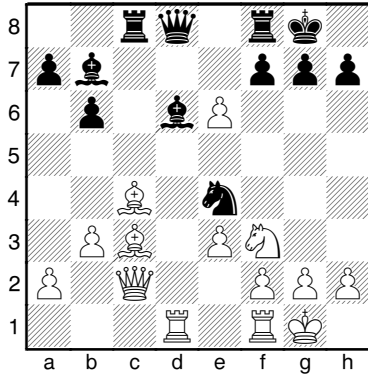
Daha önce paylaşılan Mamedyarov-Shankland, 2021 partisinde Siyah ...♖e7 hamlesini tercih etmiş ve devamında kalesini d- dikeyinde konumlandırmıştı. İspanyol Antón Guijarro ise beyaz vezirin c- dikeyindeki pozisyonunu sorgulamak için ...♗c8 ve ardından ...c6-c5 yaklaşımını tercih ediyor.

11 ♗ad1 c5 12 dxc5 ♗xc5 13 cxd5 ♗ce4!? (D)

Oldukça iddialı bir tutum: Siyah c3- karesinin şimdiden sıkıntıya düşürülebileceğini düşünüyor ve bu durumdan faydalanabilmek için piyon(lar) feda etmekten kaçınmıyor. Mücadelede henüz 13 hamle oynanmasına karşın, taraflar erişilen konumu bambaşka perspektiflerle değerlendiriyorlar.

14 dxe6 15  xc3 16  e4 17  c4 (D)

Blokaj c3- karesindeki fili kurtarmanın tek yolu. Fakat ...b5 sonrasında da benzer sıkıntılar devam etmeyecek mi?

16...b5 17 exf7+

Belki biraz zorlama bir benzetme diyeceksiniz, ancak oyunun bu bölümü sizlere de Zukertort-Blackburne, 1883 partisini anımsatmıyor mu?

17... h8 18  e5

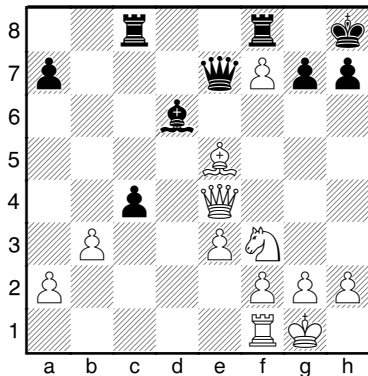
Karşı-açmaz!

18  xg7+!  xg7 19  d4 analiz motorunun tercihi. Muhtemelen  d4-f5 ve  c2-b2+ gibi manevralara izin verilemeyecek olması sebebiyle, Siyahın ... f6 oynaması gerekecek ve bu durumda da b5- piyonu ortadan kaldırılabilir. 19... f6 20  xb5  b8 Beyazın taş karşı tam beş piyonu olmasına karşın somut bir üstünlüğü yok, çünkü Siyahın atı ve özellikle de 'Horwitz Filleri' gerçekten de korkunç etkili.

18...bxc4 19  d4  e7

19...cxb3 sonrasında oyun hızla sadeleşebildi: 20  xb3. Şimdi sallantıda birçok taşı varken, Siyahın onlardan birini en elverişli şartlar altında geri vermesi gerekir: 20... e7 21  xd6  xd6 22  xd6  xd6 23  xb7  c7 24  e4  cx7 ve tüm karmaşıklıklar sonrasında dengeli bir konumla. Satranç inanılmaz bir oyun!

20  xe4  xe4 21  xe4 (D)

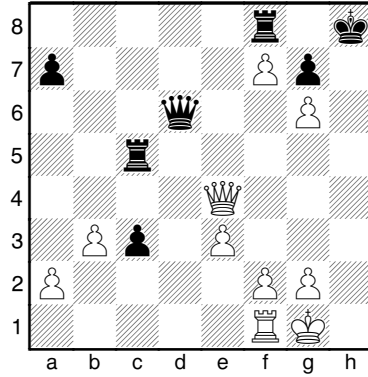
Oyunun kritik anı: Siyah c- geçercini muhafaza edebilmek için, f7- piyonuna bir süre daha tahammül etmeli mi, yoksa, 'önce güvenlik' ilkesiyle onu ortadan mı kaldırmalı? İspanyol Büyükusta, ilk seçeneği tercih ediyor.

21...c3 22 h4!

Olası  g5 ve h7- karesinden mat fikirleriyle.

22... xe5 23  xe5  d6 24  c4?!

Burada olağanüstü bir varyanttan söz edilmeli: 24 h5!  c5 25  g6+!! hxg6 26 hxg6  (D)

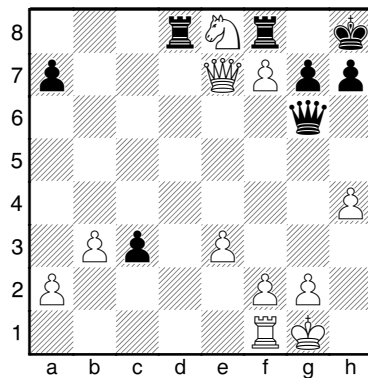

İşte *Stockfish* bu! Beyaz kale geri, üstelik rakibinin c3- karesine kadar ilerlemiş bir geçer piyonu da var, ancak üstün konumda! 26... h5 27 f4+- çoğu zaman analiz motorlarına yaratıcılığımızı öldürdükleri için kızıyoruz. Ancak  yle bir konum geliyor ki, öyle bir öneriyle karşımıza geliyorlar ki onlara tekrar hayran oluyoruz. Tıpkı 'aşk-nefret döngüsü' gibi!

24... a6 25  e7  g6?

Yapıcı bir plan bulmakta zorluk yaşayan Siyah birkaç hamle önce yaptığı ...c4-...c3 ilerleyişinin devamını getiremedi. Şimdi f7- piyonu tam bir baş belası, ancak onu ortadan kaldırmayan Siyahın ta kendisi değil miydi?

26  d6  cd8 27  e8+- (D)

27... xf7 28  xd8  xe8 29  d3  c8 30  c1  c7 31  c2 h6 32 g3

Beyaz iki piyon önde kalınca, oyunun geri kalan bölümü herhangi bir yoruma ihtiyaç duymaz.

32...♖a5 33 ♖d4 ♜c6 34 e4 ♜c7 35 e5 ♔g8 36 ♔h2
♜f7 37 ♖d5+ ♜e7 38 b4 a6 39 a3 g5 40 hxg5 hxg5 41 e6
g4 42 ♜e2 1-0

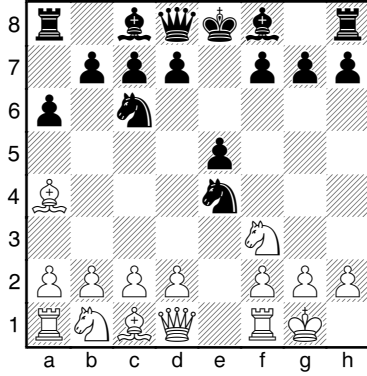
[Oyun 10]

Ediz Gürel – Velimir Ivic

Bakü 2023, [D45]

Okurların en çok beklediği oyun, muhtemelen bu olsa gerek. 2023 FIDE Dünya Kupası'nın ilk turu 30 Temmuz tarihinde oynanacaktı. Mustafa Yılmaz, Emre Can, Vahap Şanal ve Ediz Gürel bu önemli etkinlikteki temsilcilerimizdi. Herhalde bir turnuvayı uzun zamandır bu kadar büyük bir heyecanla takip etmemiştim; bunun nedenlerinden biri de 14 yaşındaki Ediz'in henüz ilk turda Velimir Ivic'i olağanüstü bir partide mağlup etmesi olmuştu.

1 e4 e5 2 ♘f3 ♘c6 3 ♙b5 a6 4 ♙a4 ♘f6 5 0-0 ♘xe4 (D)

Açık İspanyol. Karpov-Korchnoi, 1978 ve Kasparov-Anand, 1995 partileri, mücadelenin en başından itibaren tahtada dengesiz bir konum vadeden sistemin benim için model oyunlarıydı. Her iki oyunda da beyaz taşlarla oynayan oyuncuların destansı galibiyetler elde etmesi, acaba bir tesadüf olabilir miydi?

6 d4 ♙e7!?

Siyah genellikle 6...b5 7 ♙b3 d5 8 dxe5 ♙e6 devamyolunu tercih eder, ancak Ivic ufak bir açılış sürprizi ile rakibini test etmek istemiş olabilirdi.

7 ♜e1 b5 8 ♙b3

Oyunu normal seyrine doğru yönlendirerek.

8 ♜xe4 çok daha karmaşık konumların oluşmasına sebep olur. Verilen kararları turnuvanın formatıyla birlikte düşünmek gerekebilir: Dünya Kupası eleme sistemiyle oynanan bir turnuva, dolayısıyla taraflar çoğu zaman kontrolsüz değil, ancak ölçülü risklerle rakiplerini sınamak istiyorlar. 8...d5 9 ♘xe5 ♘xe5 10 ♜xe5 bxa4 11 ♖e2±

8...d5 9 dxe5 ♙e6 10 c3 0-0 11 ♘bd2

Böylece Beyaz e4- karesinde etkili bir konuma sahip atı kovmak, ya da onu ortadan kaldırmak istiyor.

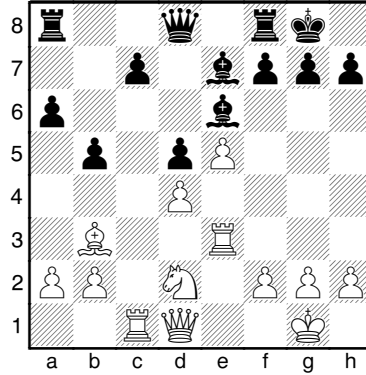
11...♘c5 12 ♘d4

12 ♙c2 kaçıyla fili muhafaza etmek de mümkün, ancak bu durumda Siyahın ...d4 ilerleyişi ile karşı oyun arayışına gireceği belirtilmeli: 12...d4.

12...♘xd4 13 cxd4 ♘d3

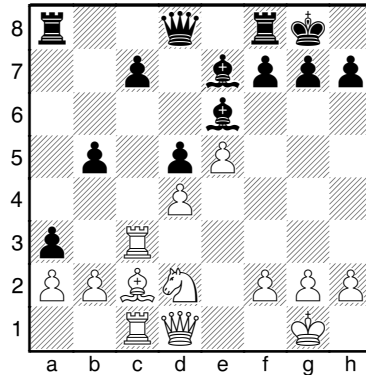
13...♘xb3?! alışıyla fil açık-renkli fil elbette ki ortadan kaldırılmak istenir, ancak bu durumdaki 14 ♘xb3 yanıtı sonrasında Siyahın geri kalmış c- piyonu ile ilgili önemli sıkıntıları olacaktır.

14 ♜e3 ♘xc1 15 ♜xc1 (D)

Konum 'stabilize' oldu ve şimdi Siyahın kötü bir konuma düşmemesi için vezir kanadında aktif bir oyun ortaya koyması gerekiyor.

15...a5 16 ♜ec3 a4 17 ♙c2 a3 (D)

18 bxa3!

Piyon yapısının bozulmasına izin verilecek olsa da rakibe a3- karesine kadar ilerlemiş bir unsur vermenin ikna edici bir gerekçesi yoktu.

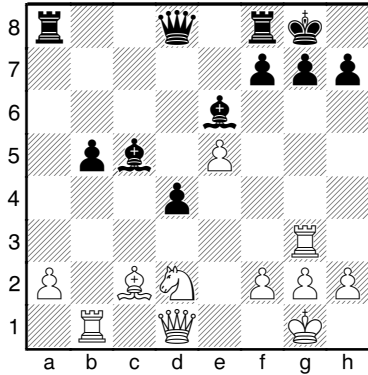
18...♙xa3 19 ♖b1 c5?!

Sorunları taktik yaklaşımlarla çözme gayretiyle. Siyah belki vezir kanadındaki amaçlarına bu şekilde erişebilecekti, ancak sizce de unutulmuş bir nokta yok mu? Şah kanadı tamamen yalnız bırakılmıştır ve Beyazın kuvvetleri halihazırda o alana göz dikmektedirler. Emanuel Neimann'ın kitaplarından birinin ismi "*Tune Your Chess Tactics Antenna*"ydı. O kitapta başarılı saldırı için gerekli olan şah konumu, korunmasız taşlar, beynel mesafesi gibi yedi işaret sıralanmıştı. Karşımızdaki konumda da Siyahın koyu-renkli filinin şah kanadından uzaklaşmış olması, c2- filinin h7- karesine göz dikmesi, vezirin h5- hanesine tek hamlede erişebilmesi ve kalenin de 3. yataydaki konumu olası saldırının dayanaklarıydı.

20 dxc5

20 ♖bb3!? 3. yatayda iki kalenin sıralandığına nadiren rastlanır. Ancak burada arzu edilen a3- filine saldırmak ve şimdi: 20...♙b4 21 ♙xh7+! ♙xh7 22 ♖h3+! ♙g8 23 ♖h5 tehlikeli bir saldırı yaratabilirdi.

20...d4 21 ♖g3 ♙xc5 (D)

...ve işte o meşhur konum. Ediz Gürel'in bu konumda tematik ♙xh7+ fedasına başvurmaması, tüm satranç çevrelerinde büyük bir sansasyon yarattı. Gürel Avrupa Şampiyonası'ndaki olağanüstü sonucunun ardından ilk defa bu denli büyük bir organizasyonda boy gösteriyordu ve henüz yaşı 14'tü. Ancak unuttukları ya da bilmedikleri bir şey varsa, kendisinin çok kuvvetli bir hücum oyuncusu olduğuydu:

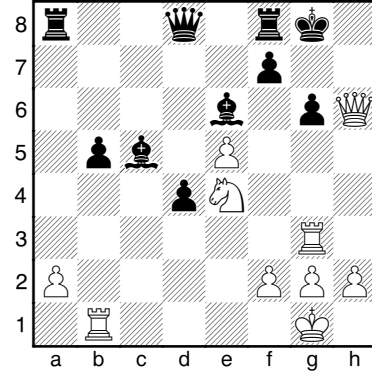
22 ♙xh7+!! ♙xh7 23 ♖h5+ ♙g8 24 ♖h6 g6 25 ♙e4! (D)

Temsilcilerimiz sık sık bu denli kuvvetli turnuvalarda boy gösterme fırsatı yakalayamıyorlar.

O nedenle, Prag Ustalar Turnuvası'na ilişkin haberleri olabildiğince paylaşalım.

Onlarla gurur duyuyoruz, bizlere bu heyecanı yaşattıkları için kendilerine çok teşekkür ediyoruz.

Başarılar Sevgili Ediz Gürel!

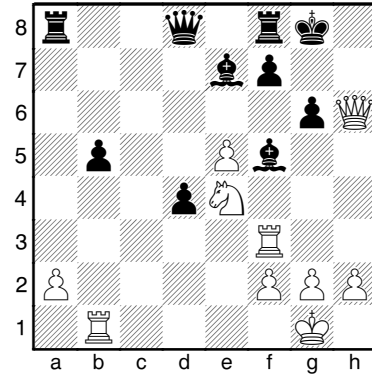

Beyazın b1- kalesi haricindeki tüm kuvvetleri saldırıda. Mikhail Tal, bu gibi konumları değerlendirirken, "*Saldırı Oranı*" ifadesini kullanmıştır.

25...♙e4 26 ♖f3!

Şimdi ♙e4-f6+ fikri nasıl durdurulabilir?

26...♙f5 (D)

27 ♖xf5! ♖a6

27...gxf5 28 ♙f6+ ♙xf6 29 exf6+-

28 ♖f3

Harika bir açılış hazırlığı, tematik bir feda ve kusursuz bir bitiriş. Ediz Gürel genç yaşında elde ettiği müthiş sonuçlardan öte, ortaya koyduğu bu gibi hücum satrancıyla ülkemizde büyük bir hayran kitlesine sahip oldu. Prag Ustalar'da yer alabilmek, üstelik bu imkânı Challengers Kupası'nı kazanarak elde etmek muazzam bir başarı öyküsü. Bu turnuvada da mükemmel oyunlar ortaya koyacağına inanıyorum.

1-0